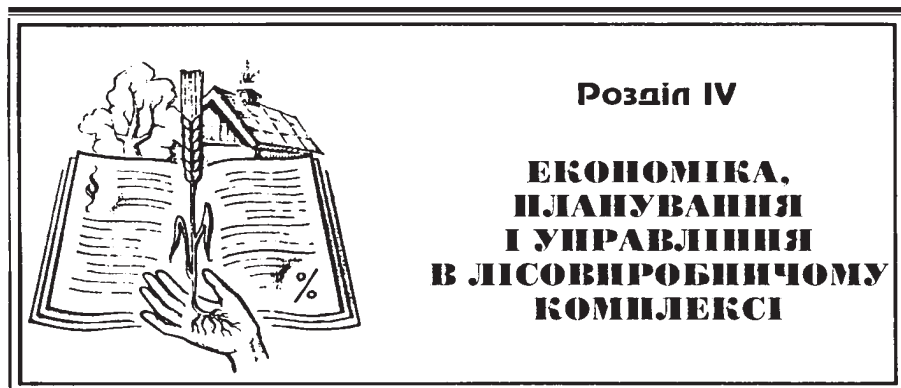




В.О. Варениця¹ – Міністр промисловості України, м. Київ

АНАЛІЗ ПРОХОДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ЩОДО СТАБІЛІЗАЦІЇ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ТА ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ²

Порівнюються показники роботи підприємств за півтора року проходження економічного експерименту, тобто за період з 1 липня 1999 року по 31 грудня 2000 року (надалі іменується – "звітний період") з показниками за півтора року, що передують запровадженню експерименту, тобто за період з 1 січня 1998 року по 31 липня 1999 року (надалі іменується – "минулий період").

V.O. Varenitsya – Ministry of Industrial Policy of Ukraine, city of Kyiv

Compared are the results by the enterprises for one year and a half during the economic experiment, that is from 1.07.1999 to 31.12.2000 (further named "report period") with the results obtained during the same period (one year and a half) before the experiment, that is from 1.01.1998 to 31.07.1999 (further named "report period").

1. Виробництво продукції

За звітний період підприємства легкої промисловості збільшили обсяги виробництва швейних виробів з 1555,9 до 1908,5 тис. одиниць. Особливо зріс випуск плащів чоловічих, курток, піджаків. У 2,4 рази збільшилося виробництво трикотажних рукавичок, на 13 % зріс випуск панчішно-шкарпеткових виробів, у 21 раз – виробництво взуття та заготовок до нього, у 4,2 рази – виробництво бавовняної пряжі, а у 7,8 рази – бавовняних тканин. Одночасно скоротився випуск сумок (на 80 %), спортивних костюмів (на 20 %), на 45 % зменшилося виробництво чоловічих плащів.

В цілому, динаміка випуску основних видів продукції підприємств легкої промисловості позитивна. Враховуючи, що у IV кварталі 2000 р. зміщено керівництво ЕВП "Експро", слід очікувати у 2001 р. зростання виробництва і шкіргалантерейної продукції.

¹ Начальник Управління меблевої та деревообробної промисловості України.

² запровадженого Указами Президента України від 30.04.99р. № 461, від 22.06.99р. № 689 та Законом України від 13.01.2000р. № 1375 – XIV

Динаміка виробництва основних видів продукції у натуральному виразі на деревообробних підприємствах дещо гірша. Перш за все, це пов'язано зі значним зменшенням обсягів лісосічного фонду, що виділяється лісокомбінатам. До того ж, лісокомбінатам виділяється лісосічний фонд нижчої, ніж іншим лісокористувачам, якості. У результаті обсяги вивезення деревини зменшилися на 23 %, обсяги виробництва пиломатеріалів – на 10 %, паркету – на 23 %. Скоротилося на 25 % виробництво таких меблевих виробів як дивани, крісла, крісла-ліжка, ліжка, шафи. У III кварталі 2000 р. новим керівництвом основного виробника корпусних меблів в області – Чернівецького меблевого комбінату – було свідомо призупинено виробництво з метою докорінної його реорганізації, переходу на випуск сучасних меблів на підставі проведених маркетингових досліджень.

У той же час за звітний період на деревообробних підприємствах збільшився випуск деревостружкових плит (в 1,5 рази), стільців (на третину). Зросло виробництво столів, спальних наборів, а також таких важливих видів експортної продукції як натуральний шпон і фанера.

Підприємства легкої промисловості у звітному періоді виробили продукції у діючих цінах на 65,44 млн. грн. проти 35,78 млн. грн. у минулому періоді, тобто в 1,83 рази більше. У порівнянних цінах обсяг виробництва зріс на 56,9 %. Обсяги виробництва збільшилися на 17 підприємствах з 21. Зменшили виробництво: БАТ "Вікторія" (яке з лютого 2000 р. практично не працювало через те, що опинилося у зоні зсуву), АТ "Імідж" (по якому рішенням Арбітражного суду Чернівецької області від 19.04.2000р. порушено справу про банкрутство з метою проведення санації) та ЕВП "Експро" (як наслідок некваліфікованості керівництва, зміненого лише у III кварталі 2000 р.). Причиною зменшення обсягів виробництва на ДП по випуску верхнього трикотажу БАТ "Надія" є зменшення попиту на зимову трикотажну білизну внаслідок теплих зим 1999-2000 рр. і 2000-2001 рр.

Підприємства деревообробної промисловості виробили у звітному періоді і товарної продукції на 47,73 млн. грн. проти 35,26 млн. грн. у минулому періоді, або на 35,4 % більше. У порівнянних на 01.01.2000р. цінах вироблено продукції на 47,29 млн. грн. проти 45,59 млн. грн., тобто на 3,7 % більше. Зменшення обсягів виробництва у діючих цінах має місце на Вижицькому ДОКу та АТ "Меблева фабрика", у порівнянних цінах – ще й у ТОВ "Чернівецький МК" та СП "Леон-ДОК". Зменшення протягом останніх років обсягу лісосічного фонду, що виділяється лісокомбінатам, негативно впливає як на господарську діяльність цих підприємств, так і на діяльність деревообробних підприємств, що мають отримувати від комбінатів лісосировину за рознарядкою. Саме з цієї причини, а також з-за реконструкцію виробництва, яка проводиться відповідно до отриманих коштів від обласного відділення Держіннофонду, знизив обсяги виробництва БАТ "Вижицький ДОК". Падіння виробництва на Чернівецькій меблевій фабриці є наслідком руйнівних дій фірми-власника контрольного пакету акцій цього підприємства. Обласним керівництвом у II півріччі 2000 р. проведена реприватизація її власності, контрольний пакет акцій передано у державне управління, призначено нове керівництво підприємства. Припинення виробництва меблевих виробів, які стали нерентабельними (набір корпусних меблів "Престиж" та матраци) пояснюється зниження обсягів виробництва у порівнянних цінах на Чернівецькому меблевому комбінаті та СП "Леон-ДОК".

Табл. Показники виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємств – учасників економічного експерименту в Чернівецькій області станом на 1 квітня 2001 року (півтора року проходження експерименту), тис. грн.

№ п/п	Найменування	Звітн. пер.	Мин. пер.	Звітний період до	
		01.07.99р- 31.12.00р.	01.01.98р- 30.06.99р.	минулого періоду	
1	2	3	4	5	6
1	Обсяг продукції у діючих цінах	113169,7	71043,9	42125,8	159,3
	легка	65437,3	35782,6	29654,7	182,9
	деревообробна	47732,4	35261,3	12471,1	135,4
2	Обсяг продукції у порівнянних цінах	243537,1	170685,4	72851,7	142,7
	легка	196247,1	125097,2	71149,9	156,9
	деревообробна	47290,0	45588,2	1701,8	103,7
3	Обсяги продажу товар. (робіт, послуг)	142954,6	105677,4	37277,2	135,3
	легка	84044,0	57832,1	26211,9	145,3
	деревообробна	58910,6	47845,3	11065,3	123,1
4	Обсяги експорту	45029,3	23078,7	21950,6	195,1
	легка	41937,7	20775,9	21161,8	у 2 р.б.
	деревообробна	3091,6	2302,8	788,8	134,3
5	Питома вага експорту в обсязі прод.	31,5	21,8	9,7	144,5
	легка	50,0	35,9	14,1	139,3
	деревообробна	5,2	4,8	0,4	108,3
6	Обсяги бартерних операцій	55539,8	52663,5	2876,3	105,5
	легка	16629,4	18666,3	-2036,9	89,1
	деревообробна	38910,4	33997,2	4913,2	114,4
7	Питома вага барт. опер. в обсязі прод.	38,8	49,8	-11	77,9
	легка	19,8	32,3	-12,5	61,3
	деревообробна	66	71,1	-5,1	92,8
8	Зіставний прибуток	20391,8	7126,4	19043,5	у 2,9 р.б.
	легка	15809,2	5601,3	12800,4	у 2,8 р.б.
	деревообробна	4582,6	1525,1	6243,1	у 3 р.б.
	Збиток	-5331,0	-11109,1	5778,1	48,0
	легка	-2419,2	-5011,7	2592,5	48,3
	деревообробна	-2911,8	-6097,4	3185,6	47,8
9	Рентабельність реалізованої продукції	16,6	7,2	9,4	у 2,3 р.б.
	легка	23,2	10,7	12,5	у 2,2 р.б.
	деревообробна	8,4	3,3	5,1	у 2,5 р.б.
10	Витрати на модерн. і техн. переоснащення	12130,1	1273,4	10856,7	у 9,5 р.б.
	легка	10916,7	874,2	10042,5	у 12,5 р.б.
	деревообробна	1213,4	399,2	814,2	у 3 р.б.
	в т.ч. власних коштів	9163,4	1273,4	7890,0	у 7,2 р.б.
	легка	7971,4	874,2	7097,2	у 9,1 р.б.
	деревообробна	1192,0	399,2	792,8	у 3 р.б.
11	Дебіторська заборгованість на 1 число	12542,0	14357,6	-1815,6	87,4
	легка	7355,7	9985,1	-2629,4	73,7
	деревообробна	5186,3	4372,5	813,8	118,6
12	Кредитор. заборгованість на 1 число	29295,8	32085,2	-2789,4	91,3
	легка	11368,6	14695,8	-3327,2	77,4
	деревообробна	17927,2	17389,4	537,8	103,1
13	Паявність обіг. коштів на 1 число	36093,4	31850,2	4243,2	113,3
	легка	20543,8	19148,1	1395,7	107,3

1	2	3	4	5	6
	деревообробна	15549,6	12702,1	2847,5	122,4
14	Середньооблікова чисел. працівн. (чол.)	10718	12897	-2179	83,1
	легка	6749	7856	-1107	85,9
	деревообробна	3969	5041	-1072	78,7
15	Чис. прац. в еквів. повної зайнят. (чол.)	6130	5930	200	103,4
	легка	3726	3191	535	116,8
	деревообробна	2404	2739	-335	87,8
16	Середньомісячна зароб.плата (грн.)	151,8	82,3	69,5	184,4
	легка	176,4	87,0	89,4	у 2 р.б.
	деревообробна	109,9	74,9	35,0	146,7
17	Ср. міс. зарплата в екв. пов. зайн.(грн.)	265,4	179,0	86,4	148,3
	легка	319,6	214,2	105,4	149,2
	деревообробна	181,5	137,9	43,6	131,6
18	Заборг. з випл. зарплати на 10 число	2138,0	2559,1	-421,1	83,5
	легка	1110,5	1253,4	-142,9	88,6
	деревообробна	1027,5	1305,7	-278,2	78,7
19	Педоїмка до пенс. фонду на 1 число	3640,6	3894,1	-253,5	93,5
	легка	1102,6	1271,8	-169,2	86,7
	деревообробна	2538,0	2622,3	-84,3	96,8
20	Парахування податків і зборів	15459,3	14729,4	729,9	105
	легка	8891,8	7734,6	1157,2	115
	деревообробна	6567,5	6994,8	-427,3	93,9
	в т.ч. єдиного податку	10358,4	8069,5	2288,9	128,4
	легка	5217,3	3733,9	1483,4	139,7
	деревообробна	5141,1	4335,6	805,5	118,6
21	Сплата податків і зборів	11885,6	11820,1	65,5	100,6
	легка	8464,1	6863,2	1600,9	123,3
	деревообробна	3421,5	4956,9	-1535,4	69
	в т.ч. єдиного податку	6682,3	8140,3	-1458	82,1
	легка	4713,1	4746,8	-33,7	99,3
	деревообробна	1969,2	3393,5	-1424,3	58

Потрібно відзначити також негативний вплив відключень електроенергії, які мали місце у 2000 р. з незалежних від підприємств причин, на обсяги виробництва продукції. Чернівціобленерго відключали перш за все енергоємні виробництва: АТ "Восход", деревообробні підприємства. Так, наприклад, по ТОВ ВКФ "ДОК" такі відключення спричинили зменшення річних обсягів виробництва на 191,8 тис. грн., а по СП "Леон-ДОК" – на 43 тис. грн.

В цілому по підприємствах – учасниках експерименту обсяги товарної продукції у звітному періоді за відношенням до минулого періоду зросли на 59,3 % у діючих цінах та на 42,7 % у порівнянних цінах.

2. Продаж товарів (робіт, послуг)

Обсяг продажу продукції підприємствами – учасниками експерименту склав 142,95 млн. грн. Порівняно з минулим періодом загальний обсяг продажу збільшився на 35,3 %.

Підприємства легкої промисловості реалізували продукції у звітному періоді на 45,3 % більше, ніж у минулому періоді. З 21 підприємства зростання обсягів реалізації має місце на 17 підприємствах. Зниження обсягів продажу на ЄВП

"Експро", ДП по випуску верхнього трикотажу ВАТ "Надія", ДП "Мік" є прямим наслідком зменшення обсягів виробництва.

Потрібно відзначити, що ряд підприємств великою мірою збільшили обсяги продажу: АТ "Восход" – у 2,6 рази, ТОВ "Акцент -ЛТД" та СП "Сузір'я" – у 2,3 рази, ТОВ "Візерунок" – в 1,9 рази, Садгірська швейна фабрика та СП "Алчер" – у 1,8 рази, АТ "Трембіта" – у 1,6 рази.

Підприємства деревообробної галузі збільшили обсяги продажу на 23,1 %. З 11 підприємств обсяг продажу зріс у звітному періоді на шести. У ВАТ "Вижницький ДОК" та АТ "Меблева фабрика" зниження обсягів продажу обумовлено зменшенням обсягів виробництва. У ВАТ "Берегометський ЛК", ВАТ "Путильський ЛК" та СП "Леон-ДОК" зменшився обсяг продажу покупних виробів (як наслідок скорочення бартерних операцій), а обсяг продажу продукції власного виробництва зріс. Значно збільшилися обсяги продажу продукції на заводі ДСП (у 2,2 рази), Красноільському ДОКУ (в 1,9 рази), у ВАТ "Сторожинецький МЦ" (в 1,7 рази).

У звітному періоді має місце зниження питомої ваги бартерних операцій у обсязі продажу товарів (робіт, послуг). Тоді, як у минулому періоді за бартерними схемами було реалізовано 49,8 % загального обсягу проданої продукції, то у звітному періоді – 38,8 %. На підприємствах легкої промисловості питома вага бартерних операцій скоротилася з 32,3 % до 19,8 %, а на підприємствах деревообробної промисловості – з 71,1 % до 66 %. Скорочення частки бартеру у господарських операціях обумовлене, крім інших факторів, антибартерною спрямованістю Закону про експеримент, норма якого передбачає оподаткування єдиним податком будь-якої передачі права власності.

У звітному періоді суттєво зросли обсяги продажу товарів (послуг) на експорт з 23,08 млн. грн. у минулому періоді до 45,03 млн. грн., тобто майже у 2 рази. З виготовленої продукції (послуг) підприємствами легкої промисловості за межі митної території України продано 50 %. До числа експортерів, які працюють за давальницькою схемою, додалися АТ "Мальва" та ВАТ "Надія", які експортують продукцію, вироблену із власної сировини. Зросли обсяги та питома вага експорту і на деревообробних підприємствах, особливо на Красноільському ДОКУ (у 5,2 раза), Путильському ЛК (у 2,2 раза).

Загалом на підприємствах-учасниках експерименту питома вага експортних операцій у загальному обсязі продажу збільшилася на 9,7 %, а число підприємств-експортерів зросло з 8 до 11.

Крім продажу товарів (робіт, послуг), підприємства отримують доходи від продажу валюти, здійснення операцій лізингу (оренди), штрафів, пені тощо. У звітному періоді такі доходи становили 3,54 млн. грн. проти 4,94 млн. грн. у минулому періоді. Причиною зменшення інших доходів є зменшення курсових різниць при продажу Державі валюти, отриманої за експортні поставки. У зв'язку з тим, що згідно з Законом про експеримент, інші доходи підприємств включаються у базу оподаткування, їх зменшення у звітному періоді на 1,4 млн. грн. відповідно зменшило нарахування єдиного податку на 0,13 млн. грн.

3. Фінансово-економічні результати

Головним показником роботи підприємства є прибутковість. Прибуток, його динаміка – це кінтесис результативності господарської діяльності, він відображає ступінь досягнення мети, з якою створюється підприємство.

У 2000 р. в Україні введено нову систему бухгалтерського обліку, яка відповідає міжнародним стандартам. У нових стандартах не використовується таке поняття як "балансовий прибуток", суттєво змінилися як облік, так і звітність, принципів змін зазнали такі форми звітності як форма № 1 "Баланс підприємства" та форма № 2 "Звіт про фінансові результати".

У зв'язку з тим, що підприємства – учасники експерименту переходили на нову систему бухобліку, як і інші, поступово, протягом 2000 року, отриманий прибуток (понесені збитки) за 2000 рік, як частину звітного періоду, перераховано ними за методологією визначення балансового прибутку, що діяла у 1999 році та попередніх роках.

Сумарна прибутковість підприємств – учасників експерименту від реалізації продукції за звітний період становила 20,39 млн. грн. проти 7,13 млн. грн. за минулий період, тобто зросла у 2,9 рази. Сумарна збитковість зменшилася з 11,11 до 5,33 млн. грн., тобто у 2,1 рази. Збільшення прибутків і зменшення збитків наявне на підприємствах обох галузей промисловості. З 21 підприємств легкої промисловості із збитками відпрацювали звітний період вісім підприємств (у минулому періоді – 13 підприємств), з яких три підприємства (АТ "Імідж, ВАТ "Престиж-Інтер" та ДП "Грация" ВАТ "Вікторія") спрацювали зі збитками, більшими, ніж у минулому періоді. Інші п'ять підприємств зменшили, і досить суттєво (у 2–5 разів), свою збитковість. Зростання збитків у АТ "Імідж" та ДП "Мік" є наслідком зниження обсягів виробництва, у ВАТ "Престиж-Інтер" – наслідком некомпетентності його керівника, який працював з травня 1999 р. по серпень 2000 р., і якого замінено у вересні 2000 р.

З 21 підприємств легкої промисловості 13 виробляли у звітному періоді рентабельну продукцію (середня рентабельність – 23,2 %) проти 8 – у минулому періоді (середня рентабельність – 10,7 %).

З 11 деревообробних підприємств відпрацювали звітний період з прибутками шість (у минулому періоді – три підприємства). У числі п'яти, що спрацювали збитково, 4 підприємства зменшили свої збитки, і лише ВАТ "Неполоківський ДОК" збільшив свою збитковість на 10,6 %, що є наслідком неефективного господарювання фірми – власника контрольного пакету акцій цього підприємства.

Головне, що відбулося у деревообробній галузі за період дії експерименту – це те, що вона із збиткової стала прибутковою: якщо у минулому періоді сумарна збитковість перевершувала прибутковість у 4 рази, то у звітному періоді сумарна прибутковість перевищує збитковість в 1,6 рази.

Важливим показником розвитку виробництва є його технічне переоснащення та модернізація, упровадження нових технологій. В експерименті беруть участь "пострадянські" підприємства, широке технічне переоснащення яких останнього разу відбувалося у 70-х р. Зі запровадженням експерименту, умови якого стимулюють технічне переозброєння, інноваційна діяльність підприємств суттєво поживалася. У звітному періоді витрати на модернізацію та технічне переоснащення становили 12,13 млн. грн., проти 1,27 млн. грн. у минулому періоді, тобто зросли у 9,5 рази. Технічне переозброєння виробництва відбувається на семи підприємствах легкої та на чотирьох підприємствах деревообробної промисловості. На ці заходи підприємства витратили у звітному періоді 9,16 млн. грн. власних коштів, тобто 44,9 % отриманого прибутку, а у минулому періоді – 1,27 млн. грн., тобто 17,8 % отриманого прибутку.

Інноваційна діяльність була б суттєво жвавішою, якби виконувалися відповідні норми Закону про експеримент. Але Законом України "Про Державний бюджет України на 2000 рік" не було передбачено будь-яких видатків з Держіннофонду, у зв'язку з чим фінансування підготовлених підприємствами інноваційних проектів за рахунок кредитів обласного відділення Держіннофонду було у березні 2000 р. заборонене Держказначейством України.

Крім того, Кабінет Міністрів України не затвердив у 2000 р. жодного переліку імпортного обладнання для звільнення від обкладення ПДВ, завезеного підприємствами для власних виробничих потреб, хоча таке звільнення передбачене Законом про експеримент (частина 6 статті 7 Закону).

Розширення виробництва за рахунок технічного переозброєння, інших факторів спонукало підприємства до створення нових робочих місць. За звітний період створено 388 робочих місць (з них 96 % – на підприємствах легкої промисловості) проти 46 робочих місць, створених за відповідний період до запровадження економічного експерименту.

Наявні обігові кошти підприємств станом на 01.01.2001 року становили 36,09 млн. грн., що на 4,24 млн. грн. (113,3 %) більше, ніж станом на 01.07.1999 року, тобто на дату запровадження експерименту.

Дебіторська заборгованість на підприємствах станом на 01.01.2001 р. становила 12,54 млн. грн. проти 14,36 млн. грн. станом на 01.07.1999 р. і зменшилася на 12,6 %. Зменшення дебіторської заборгованості на підприємствах легкої промисловості становить 2,63 млн. грн. (26,3 %), заборгованість зменшилася на 10 і збільшилася на 11 підприємствах. Зростання дебіторської заборгованості наявне виключно на підприємствах, що виробляють експортну продукцію (послуги). Враховуючи, що ці підприємства експортують продукцію сталий період часу до Німеччини та Італії і стабільно отримують кошти, можна вважати факт збільшення заборгованості на певну дату випадковим.

Кредиторська заборгованість на підприємствах легкої промисловості зменшилася на 3,33 млн. грн. (22,6 %). Співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості на підприємствах легкої промисловості трохи погіршилося і становить 1,54 проти 1,47 на 01.07.1999 року, що є наслідком дещо меншого ступеня зниження кредиторської заборгованості.

На підприємствах деревообробної промисловості дебіторська заборгованість зросла на 18,6 %, і це зростання має місце на чотирьох підприємствах. Кредиторська заборгованість збільшилась лише на 3,1 %. Співвідношення кредиторської заборгованості та дебіторської хоч і зменшилося за минулий період з 3,98 до 3,46, але є негативним. Основна сума кредиторської заборгованості деревообробних підприємств виникла у результаті діяльності двох підприємств: ВАТ "Берегометський ЛК" та ТОВ "Чернівецький МК". Кредиторська заборгованість Берегометського лісокомбінату, яка перевищує дебіторську у 6,3 раза призвела до банкрутства цього підприємства у грудні 2000 р. Стосовно Чернівецького меблевого комбінату, то його нове керівництво, обране у III кварталі 2000 р., докладає всіх зусиль до поліпшення фінансового стану підприємства. Співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості становить на цьому підприємстві 3,44, що краще, ніж у середньому по деревообробних підприємствах. Як позитивний факт треба зазначити, що за звітний період суттєво знизили кредиторську заборгова-

ність ВАТ "Путильський ЛК" та ВАТ "Вижицький ДОК", ТОВ ВКФ "ДОК" та СП "Леон-ДОК".

4. Соціально-трудова показники

Штатна чисельність працюючих на підприємствах легкої промисловості – учасниках експерименту скоротилася за звітний період з 7856 чол. до 6749 чол., тобто на 1107 чол., а чисельність працюючих в еквіваленті повної зайнятості за цей період збільшилася з 3191 чол. до 3726 чол., тобто на 535 чол. Така тенденція свідчить про зниження рівня прихованого безробіття та поліпшення стану зайнятості працюючих. Поліпшенню стану зайнятості сприяло і введення нових робочих місць, 96 % яких створено підприємствами легкої промисловості.

На деревообробних підприємствах скоротилася як штатна чисельність (на 21,3 %), так і чисельність працюючих в еквіваленті повної зайнятості (на 12,2 %).

Поліпшення стану зайнятості працюючих у звітному періоді наявне на 20 підприємствах – учасниках експерименту (63 %), у т.ч. на 17 підприємствах легкої та на трьох підприємствах деревообробної промисловості. У цілому, чисельність працюючих в еквіваленті повної зайнятості збільшилася на 200 чол.

Важливим соціально-трудова показником є рівень зростання заробітної плати, своєчасність її виплати. За звітний період середня зарплата зросла на 19 підприємствах легкої та на всіх підприємствах деревообробної промисловості. У легкої промисловості середньомісячна зарплата одного працюючого штатної чисельності збільшилася з 87,0 грн. до 176,4 грн., у деревообробній – з 74,9 грн. до 109,9 грн. У розрахунку на чисельність в еквіваленті повної зайнятості рівень зарплати на підприємствах легкої промисловості збільшився з 214,2 грн. до 319,6 грн., на деревообробних підприємствах – зі 137,9 грн. до 181,5 грн.

Сумарна заборгованість з виплати зарплати станом на 10.01.2001р. становить 2,14 млн. грн. (10,4 % загального фонду зарплати) проти 2,56 млн. грн. (13,3 % загального фонду зарплати) станом на 10.07.1999 р. і зменшилася на 0,42 млн. грн. (на 16,5 %). Зменшення заборгованості на підприємствах легкої промисловості становить 0,14 млн. грн., деревообробної промисловості – 0,28 млн. грн. У звітному періоді з 27 підприємств, що мають заборгованість з виплати зарплати, ця заборгованість зменшилася на 18 підприємствах, зросла – на дев'яти підприємствах. Якщо станом на 10.07.1999 р. було, у середньому, заборговано зарплати за 1,7 місяця, то станом на 10.01.2001 р. термін заборгованості з виплати зарплати склав 0,8 місяця.

Недоїмка з перерахувань обов'язкових страхових внесків до Пенсійного фонду станом на 01.01.2001 р. становить 3,64 млн. грн. проти 3,89 млн. грн. на 01.07.1999 р. і зменшилася на 0,25 млн. грн. (на 6,5 %). З тридцяти двох підприємств цієї недоїмки взагалі не мають дванадцять. 36,6 % всієї недоїмки – наслідок незадовільної діяльності фірми-власника ВАТ "Берегометський ЛК", яке і визнано банкрутом за позовом Пенсійного фонду.

5. Розрахунки з бюджетом

Вихідні дані про розрахунки з бюджетом підприємств – учасників експерименту надані Державною податковою адміністрацією у Чернівецькій області.

За півтора роки дії економічного експерименту підприємства нарахували всіх податків і зборів на суму 15,46 млн. грн. проти 14,73 млн. грн. за відповідний

минулий період, тобто на 5 % більше. Нарахування податків і зборів підприємствами легкої промисловості збільшилося з 7,73 млн. грн. до 8,89 млн. грн., тобто на 1,16 млн. грн. (на 15 %). Нарахування податків і зборів підприємствами деревообробної промисловості зменшилося з 6,99 млн. грн. до 6,57 млн. грн., тобто на 0,42 млн. грн. (на 6 %). Це зменшення обумовлене, по-перше, зниженням обсягів нарахувань попенної плати у зв'язку із зменшенням обсягів лісосічного фонду, про що йшлося вище, по-друге, деяким зниженням обсягів виробництва та продажу продукції.

Нарахування єдиного податку у звітному періоді становили 10,36 млн. грн. проти 8,07 млн. грн., нарахованих по податках і зборах, включених до складу єдиного податку, у відповідному минулому періоді, тобто зросли на 2,29 млн. грн. (на 28,4 %). Деяке відставання темпів зростання нарахувань єдиного податку (128,4 %) від темпів зростання обсягів продажу (135,3 %), які є основною складовою частиною бази оподаткування, є наслідком збільшення на 22 млн. грн. обсягів експортних операцій, які оподатковуються за ставкою 3 %, що обумовило зменшення потенційних нарахувань на: $22 \times (9 \% - 3 \%) = 1,32$ млн. грн.

За півтора роки проведення економічного експерименту сплачено 11,89 млн. грн. всіх податків і зборів проти 11,82 млн. грн. у минулому періоді, тобто на 0,07 млн. грн. більше. Сплата податків і зборів збільшилася у легкій промисловості на 1,63 млн. грн., а у деревообробній – зменшилася на 1,54 млн. грн. Єдиного податку сплачено 6,68 млн. грн. проти 8,14 млн. грн. у минулому періоді, тобто на 1,46 млн. грн. (на 17,9 %) менше.

Зниження сплати податків підприємствами деревообробної галузі у звітному періоді відносно минулого періоду пояснюється як зменшенням їх нарахувань, так і широким застосуванням підприємствами у минулому періоді взаємозаліків при сплаті податків, особливо тих, які входять до складу єдиного податку. Так, у минулому періоді шляхом взаємозаліків та інших негрошових форм розрахунків підприємствами деревообробної промисловості було сплачено 76,9 % нарахованих податків.

Важливим позитивним явищем є скорочення виявлених при перевірках порушень податкового законодавства, зміцнення податкової дисципліни, що заощаджує обігові кошти підприємств. Якщо за минулий період донараховано при перевірках податкових платежів на суму 0,87 млн. грн., то у звітному періоді – лише на суму 0,05 млн. грн., тобто у 18 разів менше. Пені та адміністративних штрафів у звітному періоді нараховано 0,38 млн. грн. проти 1,13 млн. грн. у минулому періоді, тобто у 3 рази менше.

6. Висновки

1. За півтора року проведення економічного експерименту (станом на 1 січня 2001 року) суттєво поліпшилися показники господарської діяльності підприємств легкої та деревообробної промисловості Чернівецької області:

- у 2,9 рази збільшилася сумарна прибутковість, дев'ять підприємств із збитковими стали прибутковими; деревообробна галузь з нерентабельної стала рентабельною;
- проводиться модернізація та технічне переоснащення виробництва 11-и підприємств, на що витрачено 12 млн. грн. (майже в 10 разів більше, ніж за відповідний минулий період), у тому числі – 9 млн. грн. власних коштів;
- виробництво товарної продукції зросло на 59 % (у діючих цінах) та на 43 % (у порівнянних цінах); підприємства легкої промисловості забезпечили зростання обсягів виробництва на 83 % (у діючих цінах) та на 57 % (у порівнянних цінах);

- у 2 рази зросли обсяги експорту товарів (робіт, послуг); кількість підприємств, що виробляють експортну продукцію або послуги, зросла з 8-и до 11-и;
- питома вага бартерних операцій у загальних обсягах продажу зменшилася з 49,8 % до 38,8 %;
- зменшилася кредиторська та дебіторська заборгованість, зросли наявні обігові кошти підприємств;
- поліпшився стан зайнятості працюючих, зросла середня зарплата, зменшилася заборгованість з її виплати;
- зросли нарахування податків і зборів до бюджетів та їх сплата.

2. Запроваджена проста і прозора система оподаткування підприємств галузей промисловості, які дають швидкий обіг коштів. Суттєво скоротилися виявлені при перевірках порушення податкового законодавства, суми штрафів та пені.

3. Підприємства деревообробної промисловості спрацювали гірше, ніж підприємства легкої промисловості. Причиною цього є скорочення лісосічного фонду, що виділяється лісопереробним підприємствам, неефективна діяльність власників контрольного пакету акцій деяких підприємств, недостатня кваліфікація деяких керівників стосовно роботи у ринкових умовах господарювання.

4. Результати проходження економічного експерименту були б кращими, якби у 2000 р. виконувалися передбачені пунктом 6 статті 7 та пунктом 1 статті 10 Закону про економічний експеримент умови щодо звільнення від оподаткування ПДВ імпортного обладнання, яке ввозиться для власних виробничих потреб, та фінансування інноваційних проектів підприємств за рахунок зборів до обласного відділення Держіннофонду.

УДК 638.8+65.11.44

Доц. С.С. Дикий – УкрДЛТУ

ПИТАННЯ ОЦІНКИ ПОБІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЛІСОЗАГОТІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Висвітлюються питання, пов'язані з використанням в промислових цілях нестовбурових частин дерев як таких, що задовольняють певні суспільні потреби та володіють споживною вартістю. Оскільки вони утворюються в процесі праці, то повинні отримувати економічно обґрунтовану вартісну оцінку.

Doc. S.S. Dykiy – USUFWT

By-product evaluation of logging production

The problems, concerning the utilization of nontrunk parts of the trees for industrial purposes that satisfy some social demands and have consumer value have been shown in the article.

Been formed in the process of work, they have to get economically substantiated cost evaluation.

В результаті єдиного технологічного процесу лісозаготівель отримують декілька видів поєднаної продукції: стовбурову деревину, технологічну деревину сировину, кору і деревну зелень (хвою).

Однак відповідно до діючих положень в лісозаготівельній промисловості обмежуються обчисленням собівартості кубометра знеособленої стовбурової деревини, яку визначають за прямою ознакою, тобто фактичні затрати за звітний період ділять на кількість виготовленої продукції.